

UIT DE SCHRIFT

De Hemelroem.

Want er is geschreven: wees vrolijk gij onvruchtbare, die niet baart! breekt uit en roep gij, die geen barenood hebt! want de kinderen der eenzame zijn veel meer, dan degenen, die den man heeft. Gal. 4:27.

Abraham, de vader der geloovigen, heeft een keer zelf uitgemaakt, wie de moeder zijn zou van den erfgenaam, dien God hem beloofd had. Niet Sara, maar Hagar. En daarmee bewees Abraham ook maar één weg te kennen, waarin erfgenamen geboren worden: de vruchtbare moederschoot. Hij trouwde dan Hagar, de Egyptische, en meende nu den inhoud van zijn advenstgebed gevonden te hebben, en alzoo den dag van Christus gezien te hebben: een vruchtbare moederschoot, die bevolken zou de stad, die fundamenteen heeft.

Maar het is niet de vruchtbare moederschoot, die Abraham erfgenamen geeft, het is niet Hagar, die genoemd zal worden als „moeder” van Abrahams stad. God-Jahwe laat in Abrahams tent den hemelroem aanvangen: wees vrolijk, gij onvruchtbare, en gij, die geen barenood hebt; Hij maakt Sara „levensmoeder” uit kracht van den Geest, om Abraham den erfgenaam te verwekken. Want het zal in deze tent niet worden de aarderom over een vruchtbaren moederschoot, maar de roem van den hemel, Gods herscheppingskracht. De dag van Christus is niet een vruchtbare moederschoot — Hagar, maar de nooit ontdekte wegen van God-Jahwe — Sara. En zó kwam het, dat er in Abrahams tent twee moeders waren: één, die vruchtbaar genoemd werd en toch onvruchtbaar was — Hagar, en één, die als moeder uitgeschakeld was en vruchtbaar werd uit het wonder — Sara. Een moeder, waarvan wij zeggen: wij zien het en doorgronden het óók, en een moeder, waarvan wij erkennen moeten: wij zien het, maar doorgronden 't niet.

Zoo is het in Abrahams tent begonnen, het wonder van een „moeder”, die naar de berekening van het vleesch buiten rekening bleef, maar die langs een geheel nieuwen weg moeder werd, waarmee nu alleen gerekend moest worden, en die alleen genoemd mocht worden. En wat van Sara als „moeder” geldt, zal ook gelden van de „moederstad” Jeruzalem. Ook hier zal de hemel blijven zingen den roem des welbehagens: wees vrolijk, gij onvruchtbare en gij die geen barenood hebt. Deze „moederstad” ligt in puin, de muren zijn verbroken, de huizen verwoest, het is uit met deze „levensmoeder”, zegt het vleesch, dat alleen rekenen kan met één mogelijkheid, die een „moederstad” kan doen bloeien: de vruchtbare moederschoot. En het zou ook uit zijn, indien Jeruzalem was als Babel, indien deze „moederstad” naar Hagar genoemd moest worden en niet uit Sara. Maar God heeft zich bereid de „moeder” in Abrahams tent, en ook de „moederstad” van Abrahams zaad. Jeruzalem krijgt haar kinderen uit het oude wonder. Met haar vervallen muren en haar huizen is het wonder van haar „moeder-zijn” niet weg, en sterft de roem des hemels niet uit! God zal nu vertoonen het Jeruzalem, dat boven is, dat al haar kinderen heeft verkregen uit de kracht van den Geest, uit hemelgeboorten! De profetie verheft zich over deze „onvruchtbare moederstad”, over deze „eenzame vrouw” en wijst triumfeerend naar de continu van het heilswonder, dat reeds in Abrahams tent is aangevangen. De „moederstad” is ongerept, zij wordt in de hemelen gezet, en is de gemeente der nieuw geboren uit God. De profetie van Jesaja komt terecht bij Galaten 4 vs 26. Want de roem van Sara en de roem van Gods Jeruzalem is een ding van Gods welbehagen zelf, dat gaat de wereld niet meer uit, neen, daarmee zal de wereld worden volgezongen!

Jeruzalem dat heeft den hemelroem, dat mag nu rekenen met Gods herscheppingsmogelijkheden. En hiermede overvleugelt dit Jeruzalem alle wereldsteden. Deze hebben den aarde-roem over een vruchtbaren moederschoot, als de spes patriae, en moeten aan dezen moederschoot verbinden hun hoop en hun toekomst. Maar Jeruzalem, de gemeente van Gods nieuw geboren, mag rekenen met Gods wonder uit den Geest, met de mogelijkheden van Gods oneindige krachten. Daarom zal deze „moederstad” zich niet schamen temidden van de wereldsteden. Want God zelf verwekt de erfgenamen van Abrahams zaad. God zelf doet elke nieuw geboren zingen uit het wonder, dat God bevolkt de stad, die fundamenteen heeft. God bevaart de continu van Zijn hemelgeboorten.

Maar in dit Jeruzalem wordt dan ook geweten, waarom de moederschoot onvruchtbaar is, waarom Hagar niet baren kan voor de stad, die fundamenteen heeft. Hagar, dat zegt, dat de eerste levensweg opgebroken is, en geen moeder meer baart tot het leven, en daarom elke stad als „moederstad” verloren is. Sara, dat zegt, dat God zichzelf een nieuwen levensweg geopend heeft, de geboorten uit den hemel, daarom is de „moederstad” Jeruzalem de stad der toekomst.

Hagar, dat is Egypte. Hagar baart tot den dood. Sara, dat is Kanaän, en Sara baart tot het leven. Wie is Uw „moeder”?

H.

v. d. B.

KERKELUK LEVEN

Van professoren, die feitelijk niet gepolemiseerd hebben.

Het Bureau der V. U. zond mij verleden week ter bespreking no. 36 van het Vrije-Universiteitsblad (maandelijksche mededeelingen). We lezen daarin op bl. 339:

Zoals bekend is eenige jaren geleden samengesteld een „brief aan hen, die voor de Vrije Universiteit werken”. Vermoedelijk zullen alle correspondenten en Comitéleden nog wel in het bezit zijn van deze brochure. Aan hen die den „brief” nog niet of niet meer mochten hebben, zal op verzoek aan het Bureau gaarne een exemplaar worden gezonden.

Uit de correspondentie is gebleken, dat deze brochure met vragen en antwoorden wordt gewaardeerd. Bij het werken voor onze Vrije Universiteit komen telkens allerlei vragen naar voren, waarover de werkers, alvorens die te kunnen beantwoorden, zelf wel graag inlichtingen ontvangen.

Ook ik heb indertijd dezen „brief” gelezen. Er stond o.m. in, dat, indien de menschen die Kampen het promotierecht gunden, in antwoord op de vraag, om voor de V. U. te offeren, zouden klagen, dat men van de zijde der V. U. de erkenning van dit recht tegenhield, de werkers-correspondenten dan o.m. konden antwoorden, dat de professoren van de V. U. tegen dit promotierecht niet hadden gestreden. Letterlijk citeer ik niet, maar het kwam toch daarop neer.

Over die uittaling schreef ik destijds maar niet. Nu ze echter weer onder de menschen komt merk ik iets op.

Niet ertegen. Maar ter aanvulling.

Ieder weet, dat enkele professoren der V. U. wel hebben gestreden tegen het promotierecht. Prof. Grosheide schreef ertegen, Prof. Hepp aanvaardde diens artikel, Prof. Kuiper schreef ook ertegen. Drie professoren dus.

De opstellers van bedoelden „brief” kunnen dus slechts bedoeld hebben, dat de H.H. Grosheide, Hepp, Kuiper, dit NIET deden in hun kwaliteit van professoren, doch als private personen. Wat zij als professoren doen — op den kathedraal, als prae-adviseurs ter synode, in senaatszitting e.d. — is wat anders, dan wat zij in een blad schrijven.

Ik ben het daarmee eens, als men strikt formeel redeneeren wil.

Maar als men zóo raflijn weet te onderscheiden, wat moet dan ieder, die deze redeneering als juist erkent, verwonderd zijn geweest, toen Den Haag-West zóo maar Kampens curatoren en V.U.-deputaten aanschreef over polemieken, die de H.H. Dr. J. Waterink, Dr. H. H. Kuiper, Dr. K. Schilder — om nu maar niet meer te noemen — hebben gevoerd in de pers? Zij deden dit niet als professoren — indien althans de V. U.-propaganda op juiste wijze redeneert.

Men zal nu weer de werkers voor de V. U. laten verklaren: de professoren hebben niets in de krant geschreven, geef een bijdrage.

Maar zou Den Haag-West dan maar niet ophouden, aan curatoren van Kampen en aan deputaten voor de V. U. een redeneering op te dringen, die de werkers voor de V. U. weersprekt, door te zeggen: professoren hebben in de bladen geschreven? Want als dat waar is, dan hebben ook professoren der V. U. gestreden tegen het promotierecht van Kampen.

Ik heb daar niets tegen, als de argumenten getoetst mogen worden (hetgeen „De Heraut” na de publicatie van Den Haag-West ineens ongewenscht noemde). Maar ik zóó (let op dit „zou” als-tu-blijft) er wel veel tegen hebben, dat men den éénen keer zei: de professoren schrijven niet in de bladen, en den volgende keer: ze doen het wel. Rechtuit spreken — dat is de weg des vredes.

K. S.

Staatstirannie over de kerk.

Eenige weken geleden deden we enkele mededeelingen over de in den titel aangegeven misère, en beloofden te vervolgen. Hier geven we nog eenige berichten uit Duitschland.

Op Zondag 4 Augustus hield de S.A. (een organisatie van nationaal-socialisten) met de Hitlerjeugd onder leiding van politieke heeren een propaganda-optocht door de stad; de redders des vaderlands stonden op vrachtauto's. Toen zij de pastorieën voorbijkwamen, riep de Hitlerjeugd in spreekkoor: „Nieder mit den Pfaffen”. Toen zij nog aan de macht moesten komen, riepen zij: „weg met de communisten”, en beloofden veel christelijkheid.

In Neurenberg was een soort van vacantie-kamp ingericht van kerkelijke zijde (protestantsch). Herhaaldelijk trachtte men het kamp te verstoren. Tenslotte hield de leider van het dichtbij gelegen kamp der Hitlerjeugd een toespraak tot zijn recruten, marcheerde vervolgens naar het kerkelijke kamp, en dwong met behulp van zijn plm. 450 Hitlerjongens de 90 knapen van het kerkelijke kamp hun terrein onmiddellijk te verlaten. Sprekende bijzonderheid in het verhaal is dan, dat drie vierde

gedeelte van 't kerkelijke kamp eveneens behoorde tot de Hitlerjeugd. Dan beweren de nationaal-socialisten nog, dat politiek en kerk met elkaar niets te maken hebben! De deelnemers aan het kerkelijke kamp werden onder geleide van de Hitlerjeugd door de stad heengevoerd en genoodzaakt, dadelijk te vertrekken. Het kamp der kerklijken had officieel van de politie vergunning gekregen. De nationaal-socialisten in Duitschland hebben, vóór zij de macht kregen, in hun dagblad schier elken dag met vette letters en rooden ink getoond tegen den „terreur”, en de marxisten met schimp en smaad overloden, omdat zij den terreur maar lieten begaan! Het verhaal van het Neurenbergsche kamp speelt 4 Augustus 1935.

Enkele weken daarvoor, 8 Juli 1935, besloot de kerkeraad van Affolterbach met 5 tegen 1 stem te verzoeken om voorziening in de vacature van hulp prediker. Het verzoek werd gericht tot de belijdende kerk van Nassau-Hessen; de landelijke broeder-raad (belijdend) voldeed eraan en zond een hulp prediker, die Zondag 14 Juli werd bevestigd, nadat hij den Vrijdag tevoren de hulp predikerswoning had betrokken. Intusschen was bekend geworden, dat de staats-kerkelijke instanties ook een hulp prediker zouden sturen; de diens werd dus bepaald op 8 uur v.m., en vooraf werd nog eens met algemeene stemmen vastgelegd, dat men den eersten hulp prediker wilde behouden. Ofschoon de burgemeester als plaatselijk-groep leider had vermaand, den 8-uur-dienst niet bij te wonen (de staat en de kerk moeten immers op eigen terrein blijven?...), was de gemeente trouw opgekomen. De dienst begon, de liturgie liep af, de preek was begonnen, en plotseling begonnen onbevoegden de klok te luiden, en mijnheer de burgemeester-groep leider trad met nog enkele lieden de kerk binnen, gevolgd door den staats-kerkvorst, die zijn eigen beschermeling-hulp prediker achter zich aan voerde. Beiden in toga. Eerstgenoemde ging dadelijk naar het altaar en gaf midden onder de preek van den reeds aangekomen hulp prediker met luider stem als te zingen lied op „Liebster Jesu, wir sind hier”. Gevolg: Groot tumult. Een heer van het Darmstadter theater drong den organist van zijn bankje en begon te spelen. Vervolgens trokken de meeste gemeentelieden onder leiding der predikanten uit de kerk weg; buiten deelden dezen nog mede, dat besloten was, vast te houden aan den reeds aangekomen eersten hulp prediker, hetgeen 's middags nog eens werd bevestigd. Men besloot, des Woensdags een orthodoxen dienst (belijdenis-dienst) te houden. Maar in plaats van dien dienst kwam tot Ds A een bevel tot vertrek uit de plaats; het bevel was gegeven door de geheime staatspolitie van Darmstadt en gegrond op § 1 van de verordening van den rijkspresident tot bescherming van volk en staat.

Het is goed, de nationaal-socialisten te zien in de consequenties van hun beginselen. Die consequenties móeten volgen; daarom zullen we, om nederlandsche oogen te helpen openen, verder gaan met zulke berichten. We zijn in 1935: het jaar tusschen de herdenking van Afscheiding en Doleantie.

K. S.

Attestatie en N. S. B.-lidmaatschap.

De vraag naar de houding, die de kerk in te nemen heeft tegen leden der N. S. B., houdt nog steeds de geesten bezig. Hetgeen geen wonder is. Wanneer op openbare vergaderingen een zeer vooraanstaand N. S. B.-lid met nadruk erop wijst, dat hij nog steeds lid in volle rechten van een Gereformeerde Kerk is, dan wordt ook van die zijde de kwestie der vereenigbaarheid van kerk-lidmaatschap en N. S. B.-lidmaatschap naar voren gebracht, en dit dan met zeer suggestief-propagandistisch doel.

„Op zichzelf ieder geval bezien”, eischt ons kerkrecht. Natuurlijk. Tucht wil immers genezen? En een patiënt moet altijd „op zichzelf” bezien worden.

Maar wanneer propagandisten der N. S. B. zelf hunnerzijds het speciale geval van hun kerk-lidmaatschap zóo naar voren brengen, dat er een argument uit gedistilleerd wordt voor de these der generale vereenigbaarheid van kerk- en N. S. B.-lidmaatschap, dan „profiteeren” zulke N. S. B.-ers van het tekort aan „profiteeren”, dat in sommige kerken helaas te constateeren valt in dit concrete punt.

„Elk geval speciaal bezien”, — zeker; maar met dit speciale „beziën” van patiënten kan eerst heuschelich begonnen worden, als vastgesteld is, dat de man, wiens „geval” speciaal bezien wordt, inderdaad patiënt is. M.a.w., dat tusschen de N. S. B.-leer en de daarop gebouwde practijk enerzijds en de gereformeerde belijdenis met daaruit voortvloeiende levens-uitingen anderzijds een pijnlijk conflict ligt.

Op dit punt nu is er veelszins reden tot zorg. Hier en daar is de zuivere kerk-tucht-regel van „elk geval speciaal bezien” een schoone naam voor de niet-schoone werkelijkheid van het heelemaal-niet-beziën. Wie de oogen dicht doet, kan gemakkelijk dengene, die de gevallen generaliseert, vermanen, dat hij toch elk speciaal geval op-zich-zelf bezie. Want hij zelf heeft vergeten, dat het

1) Alle aanwezigen stemden vóór; de ontbrekende vijfde, des middags gevraagd, stemde óók voor.

dicht-houden van generalisatie het niet-be-

Er is redelijk nuchtere wa-
zeer promin-
onchristelijke
daarop gebot
een attestatie
den (attestge-
m de leer en
dan is in dit
mule gebezigd
tjes gebruikt
gemak maar
vergeten, dat
attestatie op
attestatie in
sionlijke za-
strikt-per
Ook al bedi-
drukinkt van
hij in elk b-
volle verant-
tatie is tensl-
raad, een br-
gebonden is.
eisch der v-
tucht tot v-
N.S.B.-ers e-
hebben, als
gedeeld wor-
van op „kri-
testen aange-
volg is dan,
sonen classi-
niet in klas-
maar een al-
wordt zijn s-
wordt tot e-
toe hij in l-
gekózen
men niet b-
dubbele fou-
en negatief
definitief is.

Het gevolg
ontvangt, g-
delijkheid,
handeling v-
die der om-
kan dan de
vangenden
tisch bezie-

Wie een
sprekende l-
maakt voor
eener daer-
een general-
Een vraag,
geldt, welke
program (u-
haar eisch
aal-economi-
kracht? To-
óók de „re-
la Hegel)?
zelf-ontplo-
slechts aan
van boven,
De insch-
den corpor-
de dienst d-
de kerk-mu-
het eeuwig
Het merkw-
degenen, di-
voor het „
pansie war-
dergelijke
dat een k-
Hegeliaans-
der inschal-
len” met
Want het k-
„komen”,
treedt, met
boven kan
maatstaven
welke zelf
Christus J-
van-boven
het princip-
opvatting v-
den geest,
„wetensch-
binnen-uit-
Niet alle
schrijft m-
tuchtmaat-
ling op N-
der N.S.B-
schrift, we-
van dan t-
een met
kant. Was
officiële
een kerkli-
baarheid
te stellen.

veneens behoort
en de nationale
kerk met elkan-
denners aan he-
geleide van de
voerd en genood-
kamp der kerk
ie vergunning
i in Duitschland
i, in hun dagbla-
s en rooden ink-
en de marxisten
n, omdat zij de
verhaal van he-
Augustus 1935.

1935, besloot de
5 tegen 1 stem te
acature van hulp
richt tot de be-
essen; de lande-
oldeed eraan es-
lag 14 Juli werd
tevorens de hulp-
Intusschen was
kerkelijke instan-
sturen; de diens-
en vooral werd
(1) vastgelegd, dat
wilde behouden
plaatselijk-groep-
dienst niet bij te
eten immers te
gemeente trou-
liturgie liep af-
tseling begonnen
en mijnheer de
t nog enkele lie-
den staats-kerk-
ling-hulprediker
in toga. Eerstge-
tar en gaf midden
angekomen hulp-
zingen liet op
hier". Gevolg
Darmstadter the-
bankje en begon
meeste gemeente-
ten uit de kerk
iede, dat besloten
eds aangekomen
middags nog een
Woensdags een
inst) te houden
kwam tot Ds A.
s; het bevel was
olitie van Darm-
verordening van
ing van volk en

disten te zien in
elen. Die conse-
i zullen we, om
openen, verder
tijn in 1935: het
Afscheiding en
K. S.

e de kerk in te
S. B., houdt nog
geen wonder is.
ingen een zeer
druk erop wijst,
rechten van een
edt ook van die
rheid van kerk-
chap naar voren
gestief-propagan-

, eischt ons kerk-
ers genezen? En
"bezien worden.
der N.S.B. zelf
an hun kerk-lid-
gen, dat er een
voor de these
kerk- en N.S.B.;
zulke N.S.B.-ers
dat in sommige
in dit concrete

zeker; maar met
n kan eerst heu-
istgesteld is, dat
ezien wordt, in-
schen de N.S.B.-
actijk eenzijdig
el daaruit voort-
ijds een pijnlijk

reden tot zorg-
tucht-regel van
schoone naam
d van het hee-
dicht doet, kan
len generaliseert,
al geval op-zich-
ergoten, dat het
ontbrekende vijfde.

dicht-honden van de oogen zelf de ergste manier
van generaliseeren is. Het is het generaliseeren van
het niet-bezien der gevallen.

Er is reden, om aan deze zeer eenvoudige,
nuchtere waarheid te herinneren. Wanneer een
zeer prominent N.S.B.-er, die de door en door
onchristelijke N.S.B.-leer helpt verbreiden, en de
daarop gebouwde praxis derhalve wil bevorderen,
een attestatie ontvangt en overlegt, die hem „zoover
den (attestgevend) kerkeraad bekend is, gezond
in de leer en onbesproken in den wandel" noemt,
dan is in dit zeer speciale geval een generale for-
mule gebezigd, die voor 'tmeerdereel der attestat-
ies gebruikt kan worden en daarom voor het
gemak maar gedrukt is, doch dan wordt misschien
vergeten, dat tenslotte óók elke aanvraag-van-
attestatie op zichzelf moet gezien worden, dat elke
attestatie in den grond der zaak een strikt-per-
soonlijke zaak is, welke dan ook feitelijk een
strikt-persoonlijke formuleering vraagt. Ook al bedient een kerkeraad zich van een in-
drukinkt vastgelegde generale formule, toch moet
hij in elk bijzonder geval die formule voor zijn
volle verantwoording kunnen nemen. Een attest-
atie is tenslotte een brief van kerkeraad tot kerke-
raad, een brief, die aan geen enkelen vasten tekst
gebonden is. De brief is alleen gebonden aan den
eisch der waarheid. Juist zij, die de kerkelijke
lucht tot voorzichtigheid willen manen tegen
N.S.B.-ers e.d., moeten er feitelijk bezwaar tegen
hebben, als feitelijk de gemeente in „klassen" in-
gedeeld wordt (klassen van op „goede", klassen
van op „kreupelen", klassen van op „slechte" at-
testen aangewezen). Want het onmiskenbare ge-
volg is dan, dat men noodzakelijkerwijs de per-
sonen classificeeren moet, en dat dan iemand, die
niet in klasse C, of klasse B valt, tenslotte dan
maar een attestatie van model A krijgt. Maar zóó
wordt zijn speciale geval hevig gegeneraliseerd; hij
wordt tot een „type" herleid, en het „type", waar-
toe hij in het attest gerekend wordt, is feitelijk
gekózen onder het negatieve gezichtspunt, dat
men niet tot type B of C hem durft rekenen. Een
dubbele fout dus: generaliseerend classificeeren,
en negatief zeggen, tot welke klassen hij nog niet
definitief is ondergebracht.

Het gevolg is, dat de kerkeraad, die het attest
ontvangt, geplaatst wordt voor een verantwoor-
delijkheid, die hij niet dragen kan. De laatste
handeling van den attesteerenden kerkeraad was
die der onthouding en der generaliseering; hoe
kan dan de eerste handeling van den attest-ont-
vangenden kerkeraad doeltreffend zijn in het the-
tisch bezien van dit speciale geval?

Wie een op alle punten de belijdenis weer-
sprekende leer verbreidt en de duizenden mobil
maakt voor een poging tot in- en doorvoering
eener daarop gebouwde praxis, hoe kan die zulk
een generale formule op zijn attestatie ontvangen?
Een vraag, die te meer klemt, nu het de N.S.B.
geldt, welke anti-bijbelsche leer zich ook in haar
program (art. 15-17 b.v.) laat gelden, en die door
haar eisch van een „cultuurkamer" (naast de socia-
al-economische) reeds heel ons kerkbegrip ver-
kracht? Tot die „cultuurkamer" behoort immers
óók de „religie" (wetenschap, kunst, „religie" à
la Hegel)? Maar deze „religie" is niets anders dan een
zelf-ontplooiing van den „geest", die principiëel
slechts aanvaardbaar is, voor wie de openbaring
van boven, en den dienst des Woords mistkent.
De inschakeling van die „cultuurkamer" in
den corporatieven staat beteekent dan voorts, dat
de dienst des Woords niet verder komen kan dan
de kerk-muren, en dat aan het „witte paard" van
het eeuwig evangelie de pezen doorgesneden zijn.
Het merkwaardigste is daarbij, dat velen onder
degenen, die voor de „kerk" maar zoo-zoo, doch
voor het „koninkrijk der hemelen" in volle ex-
pansie warm te krijgen zijn, het gemakkelijkst met
dergelijke bewegingen meelopen. Zij zien niet,
dat een kerk, die in een „cultuurkamer" naar
Hegeliaansch ontwerp is ondergebracht, in het uur
der inschakeling juist het „koninkrijk der heme-
len" met zich mee ziet ondergaan in den mist.
Want het koninkrijk der hemelen kan slechts daar
„komen", waar het Woord Gods met gezag op-
treedt, met gezag-van-boven. Maar dat gezag-van-
boven kan slechts gepredikt worden en konkrete
maatstaven leeren hanteeren in en door de „kerk",
welke zelf door dit gezag, goeënd door God in
Christus Jezus, vergaderd is. Wilt het een gezag-
van-boven is, vervloekt het de „inschakeling", die
het principe al verwerpt, en veroordeelt het iedere
opvatting van „religie" als een zelf-ontplooiing van
den geest, naar dezelfde immanente wet, die óók
„wetenschap" en „kunst" zich laat ontplooiën van
binnen-uit.

Niet alleen zegt men van N.S.B.-zijde, maar ook
schrijft men van kerkeraadszijde, dat kerkelijke
tuchtmaatregelen, toegepast met medische bedoe-
ling op N.S.B.-ers, wel eens door prominente leden
der N.S.B. beantwoord worden door een bezwaar-
schrift, welks tekst een getypt formulier is; waar-
van dan het vaderschap wordt toegeschreven aan
een met name genoemden gereformeerden predi-
kant. Waar deze beweringen acten zijn van een
officiële ontmoeting tusschen een kerkeraad en
een kerklid, loont het de moeite, naar de betrouw-
baarheid van deze beweringen een onderzoek in
te stellen. Want het zou toch al te dwaas zijn, dat

het N.S.B.-orgaan „Volk en Vaderland" met vette
letters de gereformeerde kerkeraden eraan herin-
nert, dat elk geval speciaal gezien moet worden,
terwijl dan kerkeraden, die dezen goeden regel
inderdaad volgen, worden getraceerd op getypte
bezwaar-formules, welke men slechts aanraden
kan als adviseur, en overleggen kan als bezwaarde,
doordat niet in het specialiseeren, doch in het
verwazigend generaliseeren heil gezocht wordt. Die
tegen de passe-partout-maatregelen de kerken waar-
schuwen, gebruiken ze soms met genoegen om
kerkeraden schakmat te zetten. Of te helpen zet-
ten in een advies aan N.S.B.-ers.

K. S.

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan
Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

De eer en de heerlijkheid der volkeren.

Iemand schreef mij over de volgende moeilijkheid.
Ergens was, in een publiek gebouw, waarin ge-
woonlijk niet veel stichtlijks verhandeld werd,
een ongelovige dame opgetreden, om voor te
dragen het boek Prediker, Hooglied en eenige
Psalmen.

De schrijver van dezen brief had dat ontroerend
schoon gevonden, maar zal nu met de vraag:
„of het goed is, ongelovige menschen de Schrift
te laten voordragen?"

Ik kan mij voorstellen, dat iemand hiermee zit.
Zelf heb ik een dergelijke moeilijkheid wel eens
gevoeld bij het hooren zingen van ongelovige
solisten op de uitvoeringen onzer Christelijke Ora-
toriumverenigingen.

Men krijgt dan zoo de gedachte: is dat nu eigen-
lijk geen profanie, dat een ongelovig mensch
die wonderen woorden der Schrift, die hijzelf niet
als Goddelijke waarheid aanvaardt, gebruikt om
indruk te maken en zelf daardoor geëerd te
worden.

Toch komt het mij, bij ernstig nadenken, vóór,
dat wij niet behoeven te zeggen: ik wil naar zulke
menschen niet luisteren.

Daar staat in Openbaringen 21:26 van het
Nieuwe Jeruzalem: „En zij zullen de eer en de
heerlijkheid der volkeren daarin brengen".

Prof. Greijdanus, in zijn prachtige commentaar
over Openbaringen, zegt daarvan: „bedoeld zijn
degenen, die uit de natiën geloovig worden. Tot
hen zullen ook behooren, die in aanzien zijn, die
over verschillende uitnemendheden beschikken,
macht oefenen, welke zij ten dienste stellen van
's Heeren gemeente. In de eeuwigheid heeft dit
dan zijn weerschijn. God kroont met Zijn genade
de gaven, welke Hij verleende en Hem tot dienst
en eere deed gebruiken".

De opvatting van Prof. Greijdanus van dezen
tekst is dus deze: in den loop der eeuwen zullen
voortdurend uit de heidenen telkens mannen en
vrouwen binnengaan in 't Koninkrijk Gods. Onder
dezen zullen er ook zijn, die met allerlei heerlijke
gaven van macht en rijkdom en wetenschap en
kunst zijn toegerust. Deze gaven zullen zij mee-
nemen het Koninkrijk Gods in; en met die gaven
zullen zij dat Koninkrijk dienen. De vrucht van
dien arbeid in Gods Koninkrijk zal zelfs gezien
worden in het Nieuwe Jeruzalem. Zij, die deze
gaven ten dienste hebben gesteld van Gods Zaak
in deze bedeeeling, zullen dan in de heerlijkheid,
die hun daar ten deel valt, den weerglans hunner
eigen voortreffelijkheden aanschouwen.

Deze gedachte van Prof. Greijdanus lijkt mij vol-
komen juist.

Alleen zou ik willen vragen, moet die gedachte
nog niet iets worden uitgebreid?

Ligt er ook niet dit in, dat heidenen en wereld-
lingen, ofschoon zij zelf niet binnengaan, toch
met hun gaven het Koninkrijk in deze bedeeeling
dienen, de komst en de ontwikkeling van dat Ko-
ninkrijk bevorderen?

Bijvoorbeeld: er zijn heel knappe, ongelovige
oudheidkundigen. Zij geven zich met al hun weten-
schappelijke gaven aan den arbeid van de op-
gravingen in Palestina en de landen van 't Oosten.

Zelf gelooven zij in de Schrift, als in Gods
Woord, niet, nochtans wordt hun arbeid dienst-
baar gemaakt aan het beter verstaan van de
Schrift. Er zijn rijke menschen, die zelve den
Christus Gods als hun Zaligmaker niet aannemen.
Nochtans hebben zij wel eerbied voor den be-
schavingsarbeid, die door de Zending verricht
wordt en — zij geven soms van hun kapitaal voor
het Zendingswerk.

Scheepvaartmaatschappijen geven korting op het
passagegeld van zendingsarbeiders, zoodat hun
zakenheerlijkheid ten goede komt aan Gods Ko-
ninkrijk.

Welnu, in dat licht wil ik ook zien dat voordragen
van Bijbelgedeelten door wereldsche kunstenaars.

Als een kunstenaar, zooals die, waarover ge-
noemde broeder mij schreef, Schriftgedeelten zóó
weet voor te dragen, dat zij daardoor dieper dan
ooit te voren, ons in de ziel zinken, dan heeft zij
daardoor haar heerlijkheid gesteld in dienst van

het Woord, van het Rijk Gods; dan wordt op het
oogenblik, waarop zij daarmee bezig is, de eer
en de heerlijkheid der volkeren Jeruzalem binnen-
gedragen.

Zouden wij dat niet mogen aanvaarden en dezen
buit voor Gods Koninkrijk niet binnen mogen
halen?

Ons eigen leven kan er door verrijkt worden;
God kan het gebruiken als een middel om ande-
ren tot de Schriften en tot den Christus der Schrif-
ten te trekken.

In dat bijzondere geval, waarover het hier gaat,
is er nog minder reden om te zeggen: „dat mag
niet", dan in andere gevallen misschien. Immers
deze voordragster had gezegd, dat zij niet iets
voordragen kon, waar niets inzat en dat zij daar-
om naar den Bijbel greep.

Zij gevoelde dus, dat zij, door uit den Bijbel voor
te dragen, een boodschap bracht.

En al zag zij daarin nu niet een directe bood-
schap Gods, zooals wij dat zien, toch ligt daarin,
dat zij niet met spot in het hart zich met de hei-
lige woorden bezighield, dat zij zoover zij dat op
haar standpunt kon, met ernst en eerbied tot den
Bijbel naderde.

Men mag dus m.i. niet tegen een ongelovige
zeggen: gij moogt niet uit den Bijbel voorlezen
om daardoor de menschen te ontroeren en in het
hart te grijpen.

Evenmin mag men zeggen: ik wil naar den on-
gelovige, die met den rijkdom zijner gaven de
schoonheid van Gods Woord zoekt te vertolken,
niet luisteren.

Maar wat wel waar is — als wij ontroerd wor-
den door de schoonheid der Schrift, door de ver-
tolking van een ongelovige, dan moet wel groot
mededoogen met dien kunstenaar in ons hart zijn;
dan moeten wij wel, als wij de gelegenheid daartoe
hebben, dien ongelovigen mensch er op wijzen,
hoe noodig het is, dien Bijbel niet slechts te zien
als een boek van menschelijke schoonheid en wijs-
heid, maar als een Boek van Goddelijke waarheid,
een boek, waarin God Zelf ons wijst den weg ten
leven, zoodat ieder, die dien weg niet bewandelt,
gaat op paden des doods.

Wel moet er een gebed in ons hart zijn, dat die
begenadigde kunstenaars, door dat Woord, waar-
van zij kinderen des Koninkrijks hebben doen
genieten, niet zelf veroordeeld zullen worden; dat
zij niet slechts hun heerlijkheid het Nieuwe Jeru-
zalem mogen binnendragen, maar ook zelf bin-
nen mogen gaan.

* * *

En wat ons aangaat; laten wij toch leeren er ons
op toe te leggen, om ook zelf tot ontwikkeling te
brengen alle ons van God gegeven gaven om door
zang of voordracht het Woord Gods zijn meest
volkomen vertolking te geven.

Ik weet wel, God is vrijmachtig in het uitdeelen
Zijner gaven. Vaak geeft Hij in deze bedeeeling
meer eer en heerlijkheid aan de wereld, dan aan
de gemeente.

Maar wat wij hebben, moeten wij uithuiten tot
eer van God en van Zijn Woord.

Zou dat niet heerlijk zijn, als wij geloovige voor-
drachtkunstenaars hadden tot wie de wereld uit-
liep in hare gehoorzalen om van hun lippen te
hooren de klanken van Gods Woord? Dat óók zou
prediking zijn, evangelisatie.

D. v. D.

Vooruitgang.

G. Mulder: Deining. — J. H. Kok N.V.,
Kampen, 1934.

G. Mulder: Geet gij hun te eten.... — J. H.
Kok N.V., Kampen, 1935.

Uit de boeken van Ds J. A. Visscher is de Friese
heide al bekend geworden, met zijn grote armoede
in geestelijk en stoffelijk opzicht. Wanneer dus
een nieuw boek zich aanbiedt om in romanvorm
die streek en dat volk te tekenen, verwacht men
een dieper blik te zullen slaan in de toestanden
van de Z.-Westhoek van Friesland. Immers een
streekroman geeft de wisselwerking van 't land
en zijn bewoners op elkaar en eist van den auteur
een grote kennis niet alleen van de streek in ge-
ografisch opzicht, maar ook van de folklore, van
volksgewoonten en gebruiken.

„Deining" wil tekenen de verhouding van een
boerenjongen ten opzichte van twee meisjes, de
dochter van den boer van wie hij houdt, en de
meid die hem tot zich trekt en aan wier invloed
hij zich bijna niet kan onttrekken. Een eenvoudig
gegeven, dat door goede beschrijving van milieu-
invloeden een aardig verhaal had kunnen op-
leveren.

De hoofdpersoon, afkomstig uit een eenvoudig
Christelijk gezin, belooft zich een heel brave, maar
ietewat onnozele jongen, aan wien de gebeurte-
nissen in zijn omgeving vrijwel voorbij zijn gegaan.
Hij is nog erg bijgelovig en bang voor de kinder-
achtige verhaaltjes, die de schrijver laat vertellen
als staaltjes van het volksgeloof. Hij spreekt be-